

בראשית פרק כ"ב- עקידת יצחק

פרק כ"ב הוא אחד הפרקים המכוננים בתולדות עם ישראל, עקידת יצחק היא אחד מבסיסי זכות האבות של עם ישראל ובסיס לתפילות ראש השנה, אך מעבר לכך, הפכה עקידת יצחק לסמל של עמידה בניסיון ונכונות אין סופית להקרבה.

א. ויהי, אחר הדברים האלה, והאלהים, נסה את-אברהם; ויאמר אליו, אברהם ויאמר הנני.
ב. ויאמר קח-נא את-בנך את-יחידך אשר-אהבת, את-יצחק, ולך-לך, אל-ארץ המריה; והעלהו שם, לעלה, על אחד ההרים, אשר אמר אליך.

מה תכלית הנסיון?

כל נסיון נועד לברר דבר שאינו ידוע. הקושי הוא כיצד ניתן לייחס לה' נסיון? האם ה' צריך לנסות כדי לדעת מה בלב אברהם? הרי ה' יודע שאברהם יעמוד בנסיון....

1. רמב"ן, כ"ב, א': "האלוקים נסה את אברהם - ענין הנסיון הוא לדעת, בעבור היות מעשה האדם רשות מוחלטת בידו, אם ירצה יעשה ואם לא ירצה לא יעשה, יקרא "נסיון" מצד המנוסה, אבל המנסה יתברך יצוה בו להוציא הדבר מן הכח אל הפועל, להיות לו שכר מעשה טוב לא שכר לב טוב בלבד. דע כי השם צדיק יבחן (תהלים יא ה), כשהוא יודע בצדיק שיעשה רצונו וחפץ להצדיקו יצוה אותו בנסיון, ולא יבחן את הרשעים אשר לא ישמעו. והנה כל הנסיונות שבתורה לטובת המנוסה".

2. הרמב"ם, "מורה הנבוכים", חלק שלישי, פרק כ"ד: "דע כי כל נסיון שנאמר בתורה הרי מטרתו וענינו שידעו בני אדם מה שראוי להם לעשות או מה שראוי לסבור. אבל פרשת אברהם בעקידה כללה שני עניינים גדולים והם מיסודות התורה. העניין האחד הוא להודיענו גבול האהבה לה' יתעלה, והיראה ממנו לאיזה גבול מגעת, לפיכך נצטווה בפרשה זו אשר לא יערכנה לא מסירת ממון ולא מסירת נפש, אלא זה תכלית מה שאפשר להיות במציאות ממה שלא יעלה בדמיון שטבע האדם ישמע לכך, והוא שיהיה האדם ערירי, בתכלית התשוקה לולד, ובעל אושר גדול ונשיאות פנים, וחשוב בעיניו שתהא מזרעו אומה, ובא לו הולד לאחר היאוש, היאך יהיו געגועיו עליו ואהבתו אותו, אלא שאצל יראתו יתעלה ואהבת קיום מצוותיו הקל בילד החביב הזה, והשליך כל מה שקיוה בו, ומיהר לשחטו .... כלומר שבמעשה זה, אשר בו יאמר עליך בהחלט ירא אלוקים, ידעו כל בני האדם גבול יראת ה' מה הוא.

דרך הציווי ותגובת אברהם- פסוקים ב'-ח'

סגנון הציווי:

פסוק ב': ויאמר קח-נא את-בנך את-יחידך אשר-אהבת, את-יצחק, ולך-לך, אל-ארץ המריה; והעלהו שם, לעלה, על אחד ההרים, אשר אמר אליך.

רש"י [ב']: את בנך - אמר לו: שני בנים יש לי

אמר לו: את יחידך

אמר לו: זה יחיד לאמו זה יחיד לאמו

אמר לו: אשר אהבת

אמר לו: שניהם אני אוהב

אמר לו: את יצחק.

ולמה לא גילה לו מתחלה? 1. שלא לערבבו פתאום ותזוז דעתו עליו ותטרף, 2. וכדי לחבב עליו את

המצוה 3. וליתן לו שכר על כל דבור ודבור:

שים !!! רש"י הביא בפירושו מדרש חז"ל.

המדרש מצא בייטור (לכאורה) שבתוארי יצחק ("את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק") רמז לדו-שיח בין הקב"ה לאברהם אבינו

בהמשך מביא רש"י שלושה הסברים של חז"ל לשאלה מדוע השתהה ה' ולא גילה מיד לאברהם שמדובר ביצחק לפי שלושת ההסברים הללו אברהם אבינו יצא נשכר מן ההשתהות הזו

השוואת הנסיון הראשון של אברהם לנסיון האחרון

פסוק	הנסיון הראשון בראשית י"ב	פסוק	הנסיון האחרון בראשית כ"ב
א' ויאמר ה' אל אברהם	ב' ויאמר קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק		
לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך	ולך לך אל ארץ המצרים והעלהו שם לעלה		
אל הארץ אשר אראך	על אחד ההרים אשר אמר אליך		
ד' וילך אברהם כאשר דבר אליו ה'	ג' וישכם אברהם בבקר... וילך אל המקום אשר אמר לו האלהים		

הביצוע פסוקים ג'-ח':

פסוק ג': וישכם אברהם בבקר, ויחבש את-חמרו, ויקח את-שני נעריו אתו, ואת יצחק בנו; ויבקע, עצי עלה, ויקם וילך, אל-המקום אשר-אמר-לו האלהים.

רש"י [ג]: וישכם. נזדחז למצוה (פסחים ד) ויחבש. הוא בעצמו, ולא צוה לאחד מעבדיו, שהאבה מקלקלת השורה (ב"ר נה, ח)

פסוק ד': ביום השלישי, וישא אברהם את-עיניו וירא את-המקום-מרחק.

רמב"ן [ב]: ורצה שיעשה זה אחרי מהלך שלשה ימים, כי אלו יעשה כן בפתע פתאום במקומו, הייתה פעולתו במהירות ובהלה, אבל כשיהיה אחר מהלך ימים כבר נעשה בשוב דעת ועצה.

הרמב"ם ב"מורה נבוכים" חלק ג פרק כד מבאר את עמידתו של אברהם אבינו בניסיון :

שיהיה אדם ערירי, בתכלית התשוקה לולד, ובעל עושר גדול ונשיאות פנים, וחשוב בעיניו שתהא מזרעו אומה, ובא לו הולד לאחר היאוש, היאך יהיו געגועיו עליו ואהבתו אותו, אלא שאצל יראתו יתעלה ואהבת קיום מצוותו הקל בילד החביב הזה, והשליך כל מה שקיווה בו, ומיהר לשחטו לאחר מהלך כמה ימים.

לפי שאילו חשב לעשות את זה מיד כאשר בא אליו הציווי, היה זה מעשה בהילות ובלבול חושים ללא ישוב דעת מדוקדק, אבל כיון שעשה את זה לאחר כמה ימים משנאמר לו הציווי, הרי היא פעולה מתוך התבוננות ומחשבה נכונה והבחנת אמתת מצוותו יתעלה ואהבתו ויראתו, ושאינ ראוי להתחשב בשום מצב אחר, ולא להעדיף שום התפעלות כלל. כי אברהם אבינו לא מיהר לשחוט את יצחק מתוך יראה מה' שמא יהרגו או ירוששו, אלא לעצם מה שמוטל על בני האדם מאהבתו יתעלה ויראתו, לא לתקוות שכר ולא ליראת עונש...

פסוק ה': וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל-נָעֲרָיו, שְׁבוּ-לָכֶם פֹּה עִם-הַחֲמוֹר, וְאֲנִי וְהַנֶּעֱר, יֵלְכָה עַד-כֹּה; וְנִשְׁתַּחֲוֶה, וְנָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם .
פסוק ו': וַיִּקַּח אַבְרָהָם אֶת-עֶצִי הָעֵלֶה, וַיִּשָּׂם עַל-יֶצְחָק בְּנוֹ, וַיִּקַּח בְּיָדוֹ, אֶת-הָאִשׁ וְאֶת-הַמֶּאֱכָלֶת; וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם, יַחְדָּו

רש"י [ו'] וילכו שניהם יחדיו - אברהם שהיה יודע שהולך לשחוט את בנו היה הולך ברצון ושמחה כיצחק שלא היה מרגיש בדבר:

פסוק ח': וַיֹּאמֶר, אַבְרָהָם, אֱלֹהִים יֵרָאֶה-לוֹ הַשָּׁה לְעֵלֶה, בְּנִי; וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם, יַחְדָּו .

רש"י (ח): יראה לו השה - כלומר יראה ויבחר לו השה, ואם אין שה, לעולה בני. ואף על פי שהבין יצחק שהוא הולך לישחט, וילכו שניהם יחדו בלב שווה:

התורה מבליטה את הכינויים **אב ובן** כדי להראות כי אברהם אינו מבטל את רגש האבהות, ולמרות הרגש הזה הוא מוכן לקיים את דבר ה' והעלות את בנו לעולה.